

BUDŻET PARTYCYPACYJNY

P O W I A T
TARNOGÓRSKI

ANALIZA

**BUDŻETU PARTYCYPACYJNEGO
POWIATU TARNOGÓRSKIEGO**

SPIS TREŚCI

1. Cel i opis realizacji badania.....str. 3
2. Podstawowe informacje o budżecie partycypacyjnym.....str. 3
3. Analiza budżetu partycypacyjnego Powiatu Tarnogórskiego na 2021 rok.....str. 4
4. Podsumowanie..... str. 9

1. Cel i opis badania.

Niniejsza analiza ma pomóc odpowiedzieć na podstawowe pytania związane z dalszą zasadnością przeprowadzania budżetu partycypacyjnego (zwany dalej BP) oraz określić stopień zainteresowania mieszkańców Powiatu Tarnogórskiego ideą budżetu partycypacyjnego.

Należy podkreślić, że podstawowym celem wprowadzenia BP do budżetu Powiatu Tarnogórskiego było umożliwienie mieszkańcom decydowania o powiatowych inwestycjach. BP bowiem zwraca uwagę na kwestie, które zostały pominięte przez samorząd przy projektowaniu powiatowych wydatków, a mające dużą wagę dla społeczności lokalnych. Ponadto BP stwarza możliwość generowania innowacyjnych pomysłów mających na celu budowanie więzi społecznych i jest swoistym łącznikiem samorządu z mieszkańcami.

Badanie ankietowe zostało przeprowadzane po raz pierwszy, przy okazji realizacji V edycji BP na 2021 rok. Zawiera wnioski z ankiety przeprowadzonej wśród głosujących mieszkańców w dniach 05-19 października 2020 roku przeprowadzonej za pomocą kwestionariusza on –line. W momencie oddania głosu na wybrany projekt, mieszkaniec powiatu został poproszony o wypełnienie ankiety zawierającej 5 pytań z zakresu znajomości zasad i procedur BP, projektów poddanych pod głosowanie oraz skuteczności promocji BP. Sposób zebrania od mieszkańców powyższych danych został wybrany celowo, gdyż istotnym jest, aby informacje pochodziły od osób aktywnie biorących udział w BP. Dodatkowo sporządzono krótką analizę danych z ww. zakresu z poprzednich edycji BP.

2. Podstawowe informacje o budżecie partycypacyjnym.

Pierwszą edycję BP przeprowadzono w 2014 roku, a jego realizacja natapiała nastąpiła w roku 2015. Ten system przeprowadzania BP został utrzymany w kolejnych latach.

2.1. Zasady i procedury.

W roku 2016 Zarząd Powiatu Tarnogórskiego podjął decyzję o przywróceniu inicjatywy BP i na chwilę obecną przeprowadzono pięć edycji, tj. na rok 2018, 2019, 2020 oraz 2021.

Dzięki przeprowadzanym corocznie konsultacjom z mieszkańcami w sprawie zasad i procedur, na jakich miałyby być przeprowadzany proces wyboru projektów zgłoszonych do realizacji przez Powiat Tarnogórski wypracowano optymalne procedury w tej kwestii, zgodne zarówno z przepisami ustawowymi, możliwościami samorządu i uwzględniające potrzeby mieszkańców.

W związku z powyższym w dniu 28 kwietnia 2020 roku uchwałą nr XVIII/184/2020 Rada Powiatu Tarnogórskiego przyjęła zasady i procedury, które będą obowiązywały w kolejnych edycjach BP. Miało to na celu przede wszystkim skrócenie czasu przygotowawczego każdej przyszłej edycji budżetu.

W efekcie powyższego Zarząd Powiatu Tarnogórskiego corocznie będzie podejmował decyzję o przeprowadzeniu budżetu partycypacyjnego oraz będzie wskazywał wysokość środków przeznaczonych na jego realizację. Jeśli tak się stanie, zostanie ustalony harmonogram jego wdrażania, zawierający między innymi czas na: akcje promocyjną, składanie projektów oraz możliwość ich konsultacji (dostępne od V edycji BP), procedurę odwoławczą, głosowanie społeczne oraz ogłoszenie wyników.

Najkorzystniejszą zmianą w odniesieniu do poprzednich edycji BP jest to, że propozycję projektu może zgłaszać każdy mieszkaniec Powiatu oraz organizacje pozarządowe działające na terenie Powiatu zgodnie z art. 3 ust.2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. Co więcej każdy mieszkaniec Powiatu może też wziąć udział w głosowaniu społecznym.

Projekty winny być składane na formularzu wraz z listą poparcia, co najmniej 20 mieszkańców, który jest udostępniany na stronie internetowej BP oraz w kancelarii Starostwa. Ponadto autorom projektów, którzy nie zostali zakwalifikowani do głosowania będzie przysługiwało złożenie zażalenia na wynik oceny, które zostanie ponownie rozpatrzone przez komisję opiniującą projekty (dostępne od III edycji BP).

2.2. Kwota środków finansowych przeznaczonych na BP i ich podział.

W I i II edycji BP środki finansowe zabezpieczone w budżecie Powiatu Tarnogórskiego odnosiły się do całego powiatu. Ich wysokość wносиła odpowiednio 200 000 zł oraz 250 000 zł.

W III edycji BP wychodząc naprzeciw sygnałom płynącym od mieszkańców oraz w celu wyrównania szans pomiędzy poszczególnymi gminami w głosowaniu na zgłoszone projekty, podzielono przeznaczoną kwotę 400 000 zł na dwie pule tj.:

- 45% ogólnej kwoty budżetu partycypacyjnego zostanie przeznaczona na realizację projektu w gminach z liczbą mieszkańców poniżej 10 000 mieszkańców, w skład których wchodzi: Miasteczko Śląskie, Kalety, Ożarowice, Tworóg, Krupski Młyn oraz
- 55% kwoty budżetu partycypacyjnego zostanie przeznaczona na realizację projektu w gminach z liczbą mieszkańców powyżej 10 000 mieszkańców, w skład których wchodzi: Tarnowskie Góry, Radzionków, Świerklaniec, Zbrosławice.

Powyższa kwota oraz jej podział został utrzymany również w IV i V edycji BP.

2.3. Promocja.

Na potrzeby III edycji BP, dzięki współpracy Wydziału Administracji i Zarządzania oraz Wydziału Gospodarczego – informatycy uruchomiono stronę internetową BP www.budzetpartycypacyjny.tarnogorski.pl. Głównym celem tego działania było przede wszystkim zebranie wszystkich niezbędnych informacji na temat wszystkich edycji BP w jednym miejscu i tym samym umożliwienie mieszkańcom szybkiego dostępu do poszukiwanych dokumentów. Na przestrzeni lat strona była ulepszana pod względem graficznym i zamieszczanych treści.

Na chwilę obecną znajdują się na niej trzy podstawowe zakładki:

- KROK PO KROKU – poradnik dla mieszkańców jak brać udział w poszczególnych etapach BP,
- DOKUMENTY – odnośnik do Biuletynu Informacji Publicznej Starostwa, gdzie są umieszczane aktualne formularze, akty prawne i dokumenty podejmowane przez Radę i Zarząd Powiatu przy realizacji każdej edycji BP czy też opisy wszystkich zgłoszonych projektów przez mieszkańców.
- DOTYCHCZASOWE EDYCJE – krótka informacja na temat zwycięzców poszczególnych edycji BP.

Ponadto Biuro Promocji, Kultury i Sportu opracowało logo BP oraz przy okazji realizacji każdej edycji, przygotowuje plakaty promocyjne z informacją o możliwości złożenia projektu oraz o rozpoczęciu głosowania. Plakaty są następnie rozwieszane w budynkach Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach przy ul. Karłuszowiec 5, Sienkiewicza 16 oraz Mickiewicza 41.

Powyższe informacje są również każdorazowo przekazywane do gmin powiatu tarnogórskiego wraz z dostępnymi materiałami promocyjnymi.

3. Analiza budżetu partycypacyjnego Powiatu Tarnogórskiego na 2021 rok.

3.1. Zasady i procedury budżetu partycypacyjnego.

Weryfikacja przeprowadzana przez wydziały merytoryczne i jednostki organizacyjne Powiatu jest dwuetapowa. Dotyczy kwestii formalnych tj: terminowości złożonego formularza, prawidłowości wypełnienia formularza, w tym kompletność wypełnienia rubryk, załączników, zgodności zgłoszonych zadań z kompetencjami Powiatu, terminu realizacji zadania. Przy weryfikacji merytorycznej sprawdzano: zgodność projektów z przepisami prawa, własność nieruchomości, plany Zarządu Powiatu wobec wskazanej nieruchomości, zgodność projektu z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, koszty przedsięwzięcia, możliwość realizacji zadania pod względem technicznym czy

też możliwości zabezpieczenia w budżecie na kolejne lata ewentualnych środków, które projekt będzie generował w przyszłości.

Z analizy danych dotyczących składanych projektów w poszczególnych edycjach BP (Tabela 1.) wynika, że ich liczba jest utrzymana na wysokim poziomie, a mieszkańcy mają minimalny problem ze złożeniem projektu zgodnie z wymogami formalnymi.

Tabela 1. Zestawienie danych z poszczególnych edycji budżetu partycypacyjnego, dotyczące projektów.

Edycja BP	Liczba projektów złożonych	Liczba projektów niespełniających wymagań formalnych	Liczba projektów: niedoszacowanych/ z błędnie wskazanymi właścicielami nieruchomości
I edycja BP 2015	13	0	3 / 4
II edycja BP 2018	23	1	2 / 0
III edycja BP 2019	14	2	4 / 3
IV edycja BP 2020	21	1	13 / 5
V edycja BP 2021	24	1	10 / 11

Natomiast można zauważyć, że w każdej edycji BP mieszkańcy napotykają trudności w oszacowaniu kosztów realizacji swojego przedsięwzięcia oraz w ustaleniu czy nieruchomość, na której ma być projekt realizowany stanowi własność Powiatu Tarnogórskiego. W odniesieniu do kosztów szacunkowych zadania, komisja opiniująca złożone projekty, jeśli jest to możliwe, korzysta ze swojego prawa do ich skorygowania do wysokości aktualnie obowiązujących cen rynkowych, dopuszczając tym samym projekt pod głosowanie społeczne.

Ponadto na pytanie: **Czy zna Pan/Pani zasady wyboru projektów do realizacji?** 3 624 osoby udzieliły odpowiedzi pozytywnej, a 287 osób odpowiedziało, że nie ma takiej wiedzy. Natomiast na pytanie: **Czy zna Pan/Pani zasady głosowania w budżecie partycypacyjnym?** 3 722 mieszkańców odpowiedziało, że tak, a 189 przyznało, że nie zna zasad głosowania.

Z uzyskanych informacji wynika, że wiedza mieszkańców na temat funkcjonowania BP jest duża i są w stanie zidentyfikować zasady obowiązujące na poszczególny etap realizacji BP.

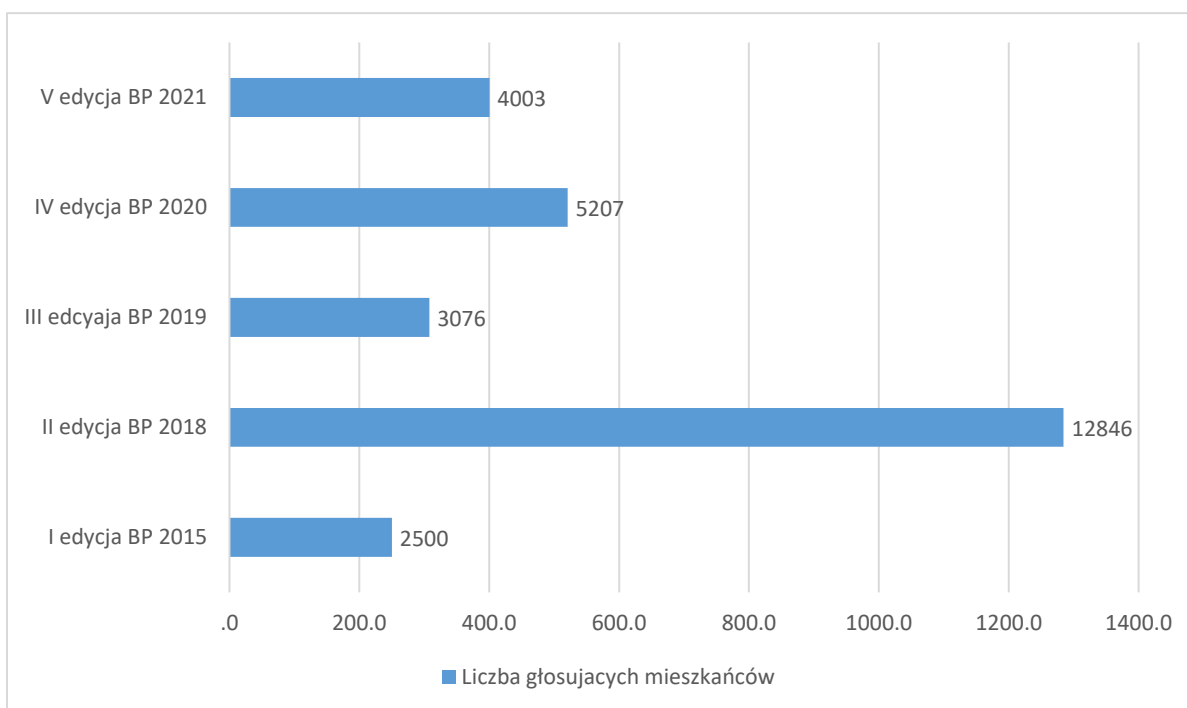
Diagnoza potrzeb: pomóc mieszkańcom oszacować realne koszty projektu i umożliwić sprawdzenie własności nieruchomości.

3.2. Frekwencja.

Z analizowanych danych (wykres 1.) wynika, że największe zaangażowanie mieszkańców głosowaniem było w II edycji BP przeprowadzonej za pomocą formularza papierowego jak również za pomocą interaktywnej karty do głosowania. Złożono wówczas 6 119 ważnych kart papierowych oraz oddano 5 532 ważnych głosów internetowych. W kolejnych latach przeprowadzano głosowanie wyłącznie internetowe i można zauważyć stały poziom liczby osób głosujących.

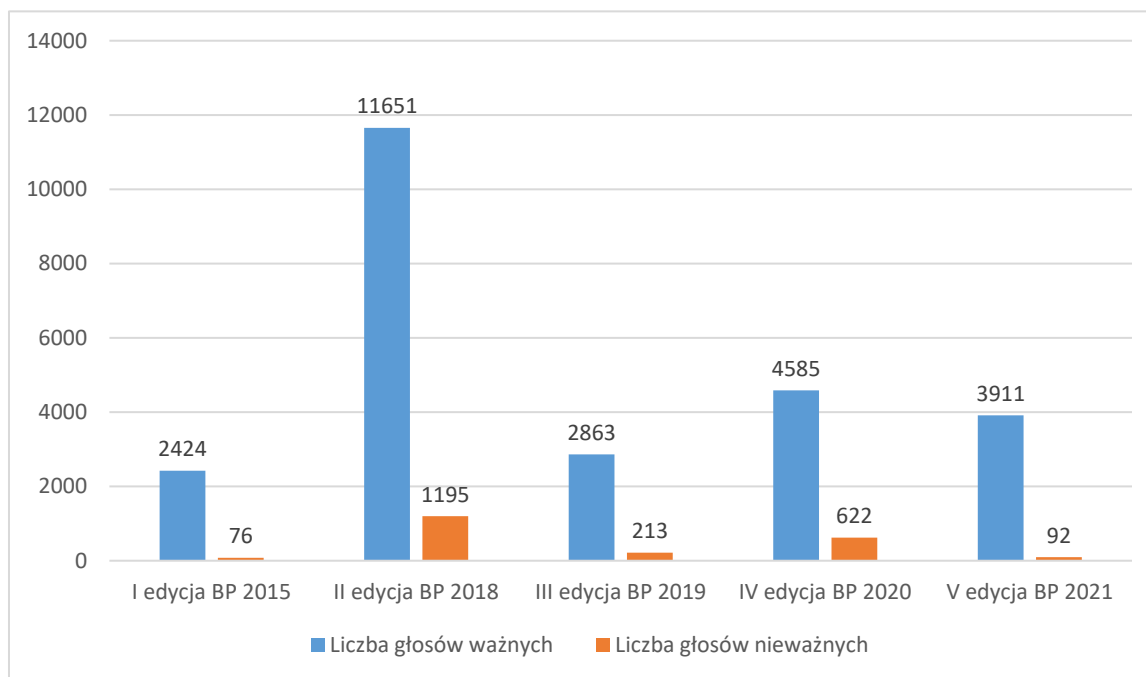
W głosowaniu społecznym w V edycji BP wzięło udział 3 911 mieszkańców, co stanowi 2,8 % ogółu mieszkańców Powiatu Tarnogórskiego.

Wykres 1. Frekwencja w poszczególnych edycjach budżetu partycypacyjnego.

Warto również zwrócić uwagę na fakt, że w II edycji BP oddano również najwięcej błędnych głosów (wykres 2.). Spośród 1 195 błędnie oddanych głosów 735 oddano w formie papierowej. Nieważność kart wynikała z ich niewłaściwego wypełnienia, podania błędnych lub niepełnych danych umożliwiających ustalenie ważności oddanego głosu. Część głosów została także podwójnie oddana, zarówno w głosowaniu internetowym jak i papierowym. Powyższa sytuacja wskazuje nam, jakie zalety ma głosowanie internetowe. Głos oddany w ten sposób jest kompletny, pozyskane są wszystkie potrzebne informacje do weryfikacji głosu. W przeciwieństwie do głosowania w formie tradycyjnej interaktywna karta do głosowania uniemożliwiła pominięcie wypełnienia jakiegokolwiek rubryki pod groźbą nie oddania głosu, co znacznie zmniejszyła odsetek błędnie oddanych głosów. Pod tym względem należy stwierdzić, że decyzja o zlikwidowaniu głosowania papierowego była słuszną, tym bardziej, że głosowanie interaktywne umożliwia szybsze ustalenie i ogłoszenie wyników.

Wykres 2. Zestawienie głosów ważnych i nieważnych.

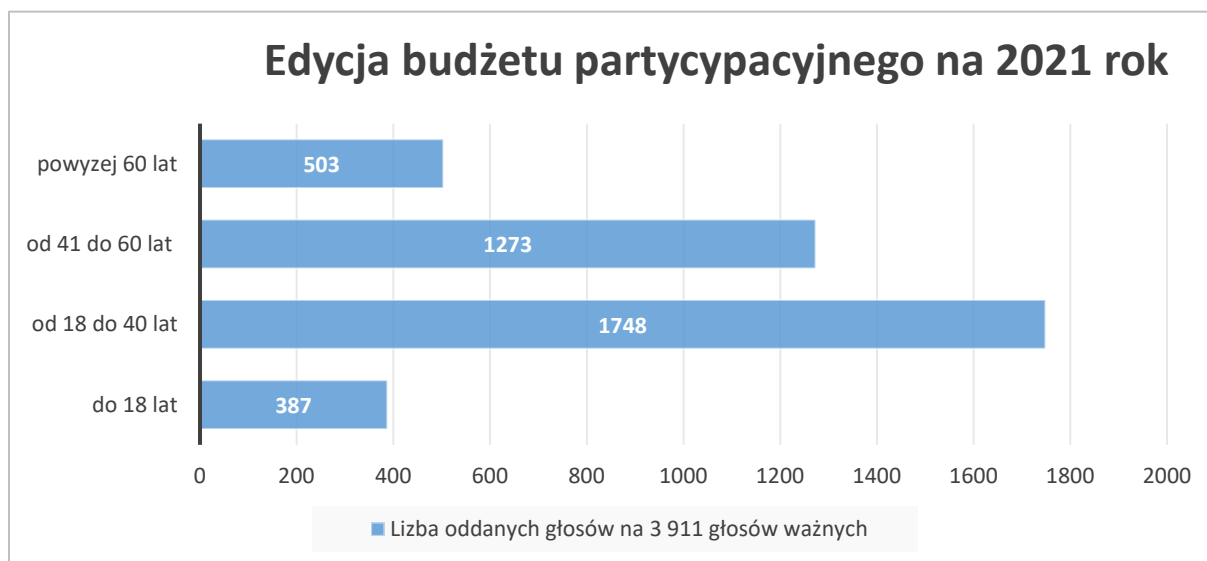
Wykres 2. Zestawienie głosów ważnych i nieważnych.

Diagnoza potrzeb: Zwiększyć akcję informacyjną na temat BP w powiecie w celu dotarcia do szerszej grupy odbiorców.

3.3. Charakterystyka osób głosujących.

W V edycji BP oddano 3 911 głosów. Największe zaangażowanie wśród osób głosujących było w grupie wiekowej od 18 do 40 lat – 44,7 %, następnie w wieku od 41 - 60 lat – 32,5 %. Prawie, co 8 osoba głosującą była w wieku powyżej 60 lat. W tym roku po raz pierwszy mogły zagłosować osoby nieletnie. Z tej możliwości skorzystało 387 osób.

Wykres 3. Struktura wieku głosujących.

Z pozyskanych danych wynika również, że 55,8 % osób głosujących stanowiły kobiety – 2 185 głosów. Natomiast mężczyźni zagłosowali 1 726 razy.

Diagnoza potrzeb: Zwiększyć świadomość mieszkańców o możliwości głosowania wszystkich osób zamieszkujących powiat, bez względu na wiek.

3.4. Promocja

Od rozpoczęcia V edycji BP na stronie internetowej BP umieszczono 8 artykułów na temat podstawowych zasad zgłaszania projektu i sposobu głosowania oraz 9 wpisów promujących projekty poddane pod głosowanie. Na zadane w ankiecie pytanie: **Czy zapoznał/a się Pan/Pani z projektami przed głosowaniem?** 3 754 osób odpowiedziało, że tak, natomiast 157 osób nie skorzystało z tej możliwości.

Na stronie internetowej Powiatu umieszczono 5 artykułów na temat poszczególnych etapów BP. Rozmieszczono plakaty promujące BP stworzone przez Biuro Promocji, Kultury i Sportu oraz przesłano informacje promujące BP do gmin powiatu.

1. Banery promocyjne.

Ponadto podczas głosowania zebrano następujące informacje na temat oceny podejmowanych dotychczas działań promocyjnych BP.

Skąd Pan /Pani dowiedziała się o budżecie partycypacyjnym Powiatu Tarnobrzegskiego?

- strona [www.budzetpartycypacyjny@tarnobrzegski.pl](mailto:budzetpartycypacyjny@tarnobrzegski.pl) - 329
- media społecznościowe/strona urzędu miasta/gminy, której jestem mieszkańcem – 1 742
- rodzina/znajomi – 1 720
- plakaty promujące budżet partycypacyjny - 120

Z pozyskanych danych wynika, że z najsilniejszym przekazem do mieszkańców trafiają informacje zamieszczone w mediach społecznościowych (stronie urzędu miasta/gminy). Proporcjonalną ilość głosów oddano na rodzinę i znajomych. O wiele mniejszą liczbę głosów oddano na stronę BP – 8,4 % oraz na formę promocji poprzez plakaty – 3 %.

Z powyższego wynika, że mieszkańcy częściej odwiedzają główne strony internetowe urzędów traktując je, jako podstawowe źródło informacji o wydarzeniach mających miejsce we własnej gminie/powiecie. Można również stwierdzić, że informowanie gmin poprzez przysyłanie materiałów promocyjnych, a tym samym o kolejnych etapach BP spełnia swoje zadanie i należy to działanie kontynuować. Natomiast podstrona BP, która jest uzależniona od harmonogramu BP i po zakończeniu każdej edycji jest „wygaszana”, nie spełnia roli promocyjnej, lecz stanowi wyłącznie źródło informacji o BP.

Podsumowując na pytanie: **Jak ocenia Pan/Pani promocję budżetu partycypacyjnego?**, aż 92,6 % głosujących odpowiedziało, że jest zadowolona z podejmowanych przez urząd działań (bardzo dobrze - 1 343, dobrze – 2 282). Jedynie 286 osób odpowiedziało, że źle ocenia promocję BP.

Diagnoza potrzeb: zwiększyć działania promocyjne na stronie internetowej Powiatu oraz w mediach społecznościowych, w celu pozyskania nowych odbiorców.

4. Podsumowanie.

Po przeanalizowaniu zebranych danych i informacji od mieszkańców Powiatu Tarnogórskiego rekomenduje, aby komórki organizacyjne Starostwa podjęły następujące działania:

1. Biuro ds. Promocji, Kultury i Sportu:

- przygotowanie zestawu infografik zachęcających do udziału w BP oraz z podstawowymi zasadami i procedurami BP, jako prostej i czytelnej formy dotarcia do nowego odbiorcy,
- prowadzenie akcji promocyjnej na głównej stronie Powiatu www.powiat.tarnogorski.pl oraz w mediach społecznościowych zachęcającej do wzięcia udziału w BP w sposób ciągły, również podczas wydarzeń realizowanych przez Powiat lub przez instytucje współfinansowane przez Powiat (sportowe, kulturowe, koncerty itp.),
- zintensyfikowanie działań promocyjnych w mediach lokalnych tj.: *Tygodniku Gwarek, TG Stacji*,
- w momencie podjęcia przez Zarząd Powiatu Tarnogórskiego decyzji o przeprowadzeniu BP rozpoczęcie promocji BP zgodnie z przyjętym harmonogramem realizacji BP.

2. Wydział Administracji i Zarządzania:

- skierować promocje do różnych grup odbiorców. Dobrym miejscem na podjęcie działań promocyjno - edukacyjnych są w szkoły, którym organem prowadzącym jest Powiat. Promocja BP pozwoli rozwinąć postawy obywatelskie i zainteresowanie problemami społeczności lokalnych wśród młodzieży. Dobrym środkiem komunikacji będą infografiki,
- kontynuowanie informowania gmin o poszczególnych etapach realizacji BP,
- udostępnić mieszkańcom przykładowy cennik wykonania poszczególnych usług/robót, w celu ułatwienia oszacowania kosztów inwestycji oraz wykaz nieruchomości powiatowych.

Rekomenduje się ponadto kontynuowanie przeprowadzenia ankiety wśród mieszkańców Powiatu w kolejnych edycjach BP.